

Kuhmoisten yhtenäiskoulun perusopetuksen ohjaussuunnitelma

Kuhmoisten yhtenäiskoulun perusopetuksen opetussuunnitelman liite 5. Käsitelty kasvatus- ja opetusjaostossa 5.11.2025, hyväksytty sivistyslautakunnassa _____.2025

1. MITÄ OHJAUSSUUNNITELMASSA KUVATAAN

Opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt eri luokka-asteilla. Opetussuunnitelmaa täydentää koulun ohjaussuunnitelma, joka tulee käydä läpi lukuvuoden alussa.

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan:

- oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet ja toimintatavat
- oppilaanohjauksen työn- ja vastuunjako
- oppilaanohjauksen monialaiset verkostot
- kodin ja koulun ohjausyhteistyö
- koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt
- tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttamisen periaatteet
- jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

2. OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN, TOIMINTAMALLIT

Mitä ohjaus on: Ohjaus on kaikkien koulussa työskentelevien jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista työtä oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan lasta ja nuorta elämään, koulutukseen ja uranvalintoihin liittyvissä päätöksissä. Ohjauksen tarkoituksena on lisätä oppilaan ja opiskelijan itsetuntemusta niin, että hän tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.

Ohjaus on aina sovitettava oppilaan lähtökohtiin, tarpeisiin, tavoitteisiin, kiinnostuksen kohteisiin, osaamisalueisiin ja elämäntilanteeseen.

Opetushallitus on laatinut hyvän ohjauksen kriteerit ja jakanut nämä aihealueiden mukaan. Nämä ovat

- hyvä ohjaus on oppijan kokonaistilanteen tukena
- hyvä ohjaus on oppijälähtöistä ja vuorovaikutteista
- hyvä ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista
- hyvä ohjaus on monialaista yhteistyötä
- hyvä ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävää
- hyvä ohjaus tukee laajennettua oppivelvollisuutta ja siirtymävaiheen yhteistyötä
- hyvä ohjaus tukee urasuunnittelutaitojen kehittymistä

- hyvä ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä.

Hyvän ohjauksen kriteerit: Hyvän ohjauksen kriteerit (OPH)

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Hyv%C3%A4n%20ohjauksen%20kriteerit_0.pdf

3. OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN KUHMOISTEN YHTENÄISKOULUSSA

Alakoulussa ohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Ohjaus käsittelee kaikki oppiaineet ja koulutyön kokonaisuudessaan. Ohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden oppilaan kanssa työskentelevien kanssa.

Luokanopettajan vuorovaikutus huoltajien kanssa on tärkeä osa ohjauksellista yhteistyötä alaluokilla. Huoltajien kanssa keskustellaan ohjaukseen liittyvät asiat, jotta koulu ja koti ohjaavat oppilasta samansuuntaisesti. Keskustelut voidaan käydä esimerkiksi vanhempainvarsteissa tai tiedotusluonteisesti.

Yläkoulussa päävastuu urasuunnittelutaitojen ja jatko-opintoihin ohjaamisesta on oppilaan ohjaajalla. Oppimaan oppiminen ja opiskelujen ohjaaminen sekä kasvuun ja kehittymiseen liittyvä ohjaus on kaikkien oppilaan kanssa työskentelevien yhteistä työtä. Aineenopettajat osallistuvat ohjaustyöhön yleensä oman oppiaineensa kautta. Luokanvalvoja on oman luokansa ohjaaja ja vastaa yleensä yhteistyöstä kodin kanssa. Yläkoulussa ohjauksen toimintatapoja ovat mm. oppitunnit, pienryhmäohjaus tarvittaessa ja henkilökohtainen ohjaus sekä erilaiset työelämään tutustumisen tavat (TET-jaksot) ja tutustumisvierailut paikallisiin yrityksiin. Myös yrittäjät saattavat tulla vierailulle kouluun.

4. SIIRTYMÄVAIHEET

Keskeisin ohjauksellinen tarve on silloin, kun nuori on päättämässä jatko-opintopaikkaa ja tekee elämälleen opintopolkua tulevaisuuteen. Valmistautuminen yhteishakuun ja toisen asteen opintoihin on ohjauksellisesti oppilaan viimeisiä peruskouluvuosia määrittävä tärkeä tavoite, erityisesti painottuen 9. luokan kouluvuoteen.

Oppilaan ja oppilaan huoltajan oman vastuun ja oman suunnittelun merkitys kasvaa oppilaan iän mukana merkittävästi.

Yhteishakuun tarjotaan oppilaille ja huoltajille riittävä tuki yhteishakuillan ja henkilökohtaisen ohjauksen muodossa. Harkintaan perustuvassa valinnassa hakevat nuoret huoltajineen ohjeistetaan hankkimaan asiantuntijoiden laatimat ajantasaiset kirjalliset dokumentit hakemuksen liitteeksi.

Tiedonsiirto toiselle asteelle tapahtuu pääasiallisesti joko lähettämällä salatulla sähköpostilla seuraavaan oppilaitokseen tai tiedonsiirtopalaverissa.

Yhteishaun tulosten julkistamisen jälkeen tarjotaan jälkiohjausta kesäkuussa niille, jotka eivät ole yhteishaussa saaneet opiskelupaikkaa. Niitä oppilaita, jotka eivät saaneet jatkokoulutuspaikkaa kehoitetaan osallistumaan jatkuvaan hakuun.

Oppilaanohjaaja seuraa elokuun loppuun asti Valpas-järjestelmästä omien oppilaidensa opiskelupaikkojen vastaanottamista ja opintojen aloittamista. Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä ne oppilaat, jotka eivät ole aloittaneet opintojaan tai keskeyttävät ne syksyn aikana, ohjataan takaisin opinto-ohjaajalle ohjaukseen sopivan opiskelupaikan löytämiseksi. Jos tämäkään ei tuota haluttua lopputulosta, viime kädessä sivistystoimenjohtaja osoittaa laajennetun oppivelvollisuuden parissa olevalle opiskelupaikan.

5. VASTUUNJAOT

Oppilas

Oppilas on omaa elämäänsä rakentava nuori. Jokainen nuori omaa erilaiset lähtökohdat ja elämäntilanteen. Elämäntilanteet voivat vaihdella hyvin merkittävästi. Oppilaan tehtävänä on kysyä epäselvissä tilanteissa ja pyytää apua ongelmien selvittämiseen. Oppilaan tehtävänä on oppia kantamaan vähitellen vastuuta omasta oppimisestaan ja oman tulevaisuutensa suunnittelusta sekä tekemään valintoja oman kehittyvän itsetuntemuksensa pohjalta. Oppilasta ohjataan erityisesti ohjauskeskusteluissa.

Huoltajat

Huoltajien tehtävänä on tukea oppilaan koulupolkua ja tulevia valintoja ja rohkaista oppilasta ottamaan hänelle sopivia tavoitteita kohti tulevaisuuden koulutusta ja ammattia. Tavoitteena on hyvä vuoropuhelu nuoren ja huoltajan välillä, siten, että molemmilla vallitsee yhteinen näkemys siitä, mihin suuntaan opinnoissa ja elämässä nuori on suuntaamassa.

Rehtori

- luo ohjaukselle toimintaedellytykset ja huolehtii, että oppilailla on mahdollisuus saada ohjausta opetussuunnitelman mukaisesti sekä mahdollistaa oppilaanohjaukselle resurssit ohjaukseen, myös tehostettuun henkilökohtaiseen ohjaukseen
- tekee oppimisen tukea koskevan hallintopäätöksen
- vastaa ohjauksen osuuden kokonaisuudesta koulussaan ja kerää tiedot lukuvuosisuunnitelmaan.

Luokanvalvoja

- on yläkoulussa oman luokkansa oppilaiden lähiohjaaja ja vastaa yhteistyöstä koulun ja kodin välillä sekä eri ammattiryhmien välillä. Toimii tiedonvälittäjänä koulun sisällä sisäryhmien välillä

- tutustuttaa oppilaan omaan luokkaansa ja kouluun, huolehtii luokan ryhmäytymisestä ja luo myönteistä yhteishenkeä luokkaansa. Käytäntöjä käydään läpi mm. luokanvalvojan varteissa
- seuraa oppilaidensa koulunkäynnin säännöllisyyttä ja koulumenestystä, selvittää poissaolojen syyt ja kannustaa oppilaita koulutyössä
- tiedottaa aineenopettajia tarvittavista oppilaaseen liittyvistä asioista kuten oppimisen, käyttäytymisen tai vuorovaikutustaitojen haasteista. Tiedottaa mahdollisista poikkeusjärjestelyistä
- tekee yhteistyötä aineenopettajien ja opiskeluhoollon kanssa oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa
- antaa oppilailleen tietoa tukioppilas- ja oppilaskuntatoimintaan hakeutumisesta ja tukee oppilaiden osallisuutta kouluyhteisössä
- tekee yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa, esim. tiedottaa koulun asioista, järjestää vanhempaintapaamisia
- osallistuu luokansa oppilaiden tukitoimien suunnitteluun.

Oppilaanohjaaja

on ohjauksen asiantuntija koulussa. Hänellä on päävastuu oppilaanohjauksen suunnittelusta ja toteuttamisesta yläluokilla. Oppilaanohjaajan ohjaustehtävät liittyvät kaikkiin oppilaanohjauksen osa-alueisiin: oppilaan kasvun tukemiseen, oppimisen ohjaamiseen ja urasuunnitteluun. Keskeistä on oppilaan itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden vahvistaminen koulunkäynnin eri vaiheissa ja valinnoissa, erityisesti nivelvaiheissa ja koulupolun siirtymissä.

Työtapoja ovat mm. opetussuunnitelman mukaiset oppilaanohjauksen oppitunnit, pienryhmäohjaus tarvittaessa, ohjauskeskustelut, tiedottaminen ja moniammatillinen yhteistyö koulujen, oppilaitosten ja työelämän kanssa.

Oppilaanohjaajan antama yksilöllinen ohjaus kohdentuu tuen tarpeen mukaisesti. Erityisen tuen aikana oppilaanohjaajan antamassa ohjauksessa korostuu oppilaan valmistautuminen jatko-opintoihin ja tuettu siirtymä toiselle asteelle.

Oppilaanohjaaja tekee yhteistyötä luokanvalvojien ja muiden opettajien kanssa sekä osallistuu koulun opiskeluhoitoryhmän työhön tarvittaessa.

Urasuunnittelun ohjaus on oppilaanohjaajan vastuualuetta. Itsetuntemus, ammattien ja työelämän tuntemus ja tieto sopivista jatko-opintovaihtoehtoista ovat oppilaan tulevaisuudensuunnittelun perusta. Ohjausprosessin aikana oppilaanohjaaja järjestää oppilaille mahdollisuuksia hankkia kokemuksellista tietoa erilaisista koulutusvaihtoehtoista ja oppilaitoksista sekä työelämästä. Hyvin suuri osa tätä on eri oppilaitosten koulutusvaihtoehtoista kertominen. Oppilaanohjaaja hoitaa oppilaidensa työelämään tutustumisen järjestelyn ja ohjauksen (mm. TET-jaksot).

- Koulun vaihtuessa ja koulupolun siirtymävaiheissa oppilaanohjaaja ohjaa oppilasta siirtymiseen liittyvissä asioissa. Oppilaanohjaaja vastaa oppilaiden ohjauksesta

jatkokoulutukseen hakemisessa, yhteishaun järjestelyistä koulussa, oppilaidensa sijoittumisen seuraamisesta ja jatko-ohjauksesta yhteishaun opiskelijavalintojen selvityä

- oppilaanohjaaja tekee päättövaiheessa tarvittaessa yhteistyötä erityisopettajan kanssa tukea saavien oppilaiden jatko-opintoihin ohjaamisessa, tarvittavien lausuntojen laadinnassa sekä nivelvaiheen tiedonsiirrossa
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa oppilaan opiskeluun, urasuunnitteluun ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa ja tiedottaa valinnan mahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan tulevaisuudelle.

Aineenopettaja

on oman oppiaineensa opetuksen ja pedagogisen ohjauksen asiantuntija.

”Jokainen aineenopettaja on oman oppiaineensa paras asiantuntija”

- vastaa oppiaineensa oppimisen ja opiskelutekniikan ohjauksesta ja opettamisesta
- seuraa ja arvioi oppilaan oppimista ja oppitunneille osallistumista sekä informoi huoltajaa sovitulla tavoilla arvioinnista ja oppilaan menestymisestä oppiaineessa
- huolehtii oppiaineensa opiskeluryhmän ryhmäytymisestä ja luo myönteistä opiskeluympäristöä oppiaineen tunnilla
- kartoittaa oppilaan tuen tarpeita oppiaineessaan, osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä erityisopettajan ja muiden opettajien kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppimisen tuen suunnitelman tekemiseen oman oppiaineensa osalta
- vastaa opiskelurauhasta ja työturvallisuudesta omilla oppitunneillaan, tekee tarvittaessa yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa oppilaan jaksamiseen liittyvissä huolenaiheissa
- informoi oppilaita oman oppiaineensa sisältöjen yhteydestä työelämään ja ammatteihin, mikäli yhtymäkohtia löytyy.

Erityisopettaja

toimii erityisopetuksen asiantuntijana koulussa. Erityisopettaja

- antaa erilaisin joustavin järjestelyin opetusta oppilaille, joilla on erilaisia tuen tarpeita
- osallistuu oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen, tukitoimien suunnitteluun ja tuen toteutukseen yhteistyössä muun opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa
- konsultoi ja auttaa opettajia tukitoimien suunnittelussa
- osallistuu oppimisen tuen asiakirjojen laadintaan
- tekee päättövaiheessa yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa tehostetussa oppilaanohjauksessa olevien oppilaiden asioiden hoitamisessa, oppilaiden jatko-opintoihin ohjaamisessa, tarvittavien lausuntojen laadinnassa sekä nivelvaiheen tiedonsiirrossa
- osallistuu koulun opiskeluhuoltoon tarvittaessa ja on opiskeluhuoltoryhmän jäsen.

Henkilökohtainen ohjaus

Ohjauksen ydintehtävä on henkilökohtainen ohjaus koko perusopetuksen ajan jo ensimmäisestä luokasta alkaen. Ohjauksella tuetaan yhtenäisen koulupolun eheyttä ja jatkuvuutta. Henkilökohtainen ohjaus kuuluu arjessa kaikille koulun toimijoille.

Luokkamuotoinen oppilaanohjaus

Luokkamuotoista oppilaanohjausta järjestetään koko perusopetuksen ajan opetussuunnitelman mukaisesti ja tässä ohjaussuunnitelmassa määriteltujen vastuiden mukaisesti. Varsinaisista oppilaanohjauksen oppitunneista vastaa yläkoulussa oppilaanohjaaja. Tunnit voivat olla kokonaan suunniteltu ohjaukseen liittyvien aiheiden ympärille.

Pienryhmäohjaus (tarvittaessa)

Pienryhmäohjauksessa ryhmänä on enemmän kuin yksi oppilas mutta alle neljä oppilasta. Pienryhmäohjauksessa sosiaaliset taidot ja siten myös työelämävalmiudet kehittyvät vertaisryhmän avulla. Ohjausmuotona pienryhmäohjaus vahvistaa yksilön toimimista vertaistensa kanssa.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus (TEHO)

Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä oppilaalla on hakeutumisvelvoite perusopetuksen jälkeen toiselle asteelle tutkintokoulutukseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa määritellyyn koulutukseen. Jos oppilas tarvitsee tukea hakeutuessaan perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin, hänellä on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen painopisteenä on kehittää oppilaan jatko-opintovalmiuksia sekä ohjata oppilas hänelle sopiviin jatko-opintoihin.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen **tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja**. Ohjausta toteutetaan tarvittaessa eri toimijoiden kanssa monialaisena yhteistyönä. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Kuhmoisten yhtenäiskoulussa käytetään toistaiseksi Word-dokumenttia.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset ja oppimisen ja opiskelun tuen tarve. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Työelämäyhteistyö

Työelämäyhteistyön tarkoitus on tarjota oppilaille tilaisuuksia tutustua eri ammatteihin, aloihin ja yritystoimintaan. Keskeisimpänä toimintatapana ovat työelämään tutustumisen jaksot (TET).

Muita työelämäyhteistyön muotoja ovat yritysvierailut ja koulussa vierailevien työelämän edustajien pitämät tilaisuudet. Lisäksi Kuhmoisten 9.-luokkalaiset osallistuvat Yrityskylään Tampereella, joka myös tuo työelämäyhteistyötä osaksi nuorten arkea.

Yläkoulussa 8. ja 9. luokilla jokaiselle oppilaalle kuuluu työelämään tutustumisjakso eli TET. 8. luokalla TET-jaksoja on yksi viikon mittainen periodi ja 9. luokalla on kaksi viikon mittaista periodia. TET on oikeassa työympäristöissä tapahtuvaa tutustumista ja oppimista.